

BRNĚNSKO VII

(Údolími Rokytné a Jihlavy z Moravského Krumlova přes Ivančice do Dolních Kounic)

sobota **22. června 2024**

Odjezd: v 6:30 hod. z parkoviště na nábřeží u zimního stadionu

Trasa autobusu: Pardubice – Chrudim – Slatiňany – Nasavrky – Trhová Kamenice – Ždírec n/D – Žďár n/S – Velká Bíteš – Ivančice – Moravský Krumlov (vystoupí všichni turisté, autobus vyčká příchodu II. skupiny) – Ivančice (vystoupí II. skupina) – Moravský Krumlov (nastoupí skupiny III. a IV.) - Ivančice (vystoupí skupiny III. a IV., autobus vyčká příchodu skupiny IV.) – Dolní Kounice (vystoupí skupina IV., autobus vyčká příchodu všech turistů) - Velká Bíteš - Žďár n/S - Ždírec n/D – Trhová Kamenice – Nasavrky – Slatiňany – Chrudim – Pardubice (celkem cca 325 km)

Odjezd zpět: v 18:00 hod. z Dolních Kounic

Předpokládaný příjezd do Pardubic: po 20. hodině

Trasy jednotlivých pěších skupin:

I. skupina vystoupí u zámku v Moravském Krumlově, který si obhlédne a vyrazí na trasu. Půjde po **M** údolím řeky Rokytné až dojde do vsi stejného jména (3 km). Pokračuje dále údolím stále po **M** přes Budkovice (+3 km) a přes rozcestí Němčická hájovna (+5 km) až k lávce přes řeku Jihlavu na okraji Ivančic (+1,5 km). Zde se odkloní od značky a pokračuje po levém nábřeží cca 0,5 km až narazí na **Č**. Pokračuje po ní kolem soutoku obou zmíněných řek a po dalším 0,5 km přes další lávku přes Jihlavu dojde k restauraci Réna, kde se počítá s hlavním občerstvením (celkem 13,5 km). Poté vystoupá na stejnojmennou rozhlednu (vyhlídku; též rozhledna Alfonse Muchy) a stále po **Č** jižní větvi Ivančického okruhu kolem údolí Jihlavy, pod železničním mostem, dojde do Nových Bránic (+6 km). Odtud pokračuje z časových důvodů raději po silnici podél Jihlavy až do Dolních Kounic (+2 km, **celkem 21,5 km**), kde si prohlédne, co se dá, a občerství se. Zde náš výlet končí.

II. skupina vystoupí u zámku v Moravském Krumlově. Po prohlídce města přejede do Ivančic (autobus se vrací zpět do Moravského Krumlova). Vyjde z centra města po **Č** na rozhlednu Réna (též rozhledna Alfonse Muchy), kde se pokochá a vrátí se ke stejnojmenné restauraci, kde se občerství. Poté se ještě kousek vrátí k železniční zastávce Ivančice-město a po severní větvi **Č** značeného Ivančického okruhu půjde přes vyhlídku Na Oklikách, kolem zastávky Ivančice-letovisko (4,5 km), přes Moravské Bránice (+3,5 km) a přes poutní areál kaple sv. Antonína Paduánského a sv. Floriána do Dolních Kounic (+7 km, **celkem 15 km**), kde si prohlédne, co se dá, a občerství se. Zde náš výlet končí.

III. skupina vystoupí u zámku v Moravském Krumlově. Po prohlídce města absolvuje v 11 hodin (zamluveno) prohlídku zámku (Muchova Slovanská epopej) a poté přejede se skupinou IV. do Ivančic. Vyjde z centra města a přes lávku přes Jihlavu dojde k restauraci Réna, kde se počítá s hlavním občerstvením. Poté vystoupá na stejnojmennou rozhlednu (vyhlídku; též rozhledna Alfonse Muchy) a odtud stále po **Č** jižní větvi Ivančického okruhu po trase skupiny I. dojde do Dolních Kounic (**celkem 9 km**), kde si prohlédne, co se dá, a občerství se. Zde náš výlet končí.

IV. skupina vystoupí u zámku v Moravském Krumlově. Po prohlídce města absolvuje v 11 hodin (zamluveno) prohlídku zámku (Muchova Slovanská epopej) a poté přejede se skupinou III. do Ivančic. Po prohlídce města (VI. Menšík) přejede ve smluvený čas do Dolních Kounic, kde si prohlédne pamětihodnosti, zvláště klášter Rosa Coeli (**0+ km**).

Převýšení: Trasy jsou lehce až středně náročné, schůdné, jejich obtížnost klesá s délkou, terén je mírně zvlněný, většinou se jde údolími. Vhodné jsou trekové hole.

V případě nepříznivého počasí bude program přiměřeně upraven.

Vstupné: Zámek Moravský Krumlov – 1. okruh, Slovanská epopej

základní 290 Kč, snížené 190 Kč

2. okruh, Šlechtické komnaty

základní 150 Kč, snížené 100 Kč

3. okruh, Zámecká věž

základní 100 Kč, snížené 80 Kč

Klášter Rosa Coeli - základní 100 Kč, snížené 80 Kč

Možnosti občerstvení: Moravský Krumlov, Ivančice, Dolní Kounice, jinde z vlastních zásob

Mapa: zelená edice (1:50 000) KČT č. 83 Okolí Brna, Ivančicko (nejnovější je 5. vydání z roku 2017)

Cena: dospělí členové 250 Kč; děti členové zdarma

dospělí nečlenové 350 Kč; děti nečlenové 50 Kč

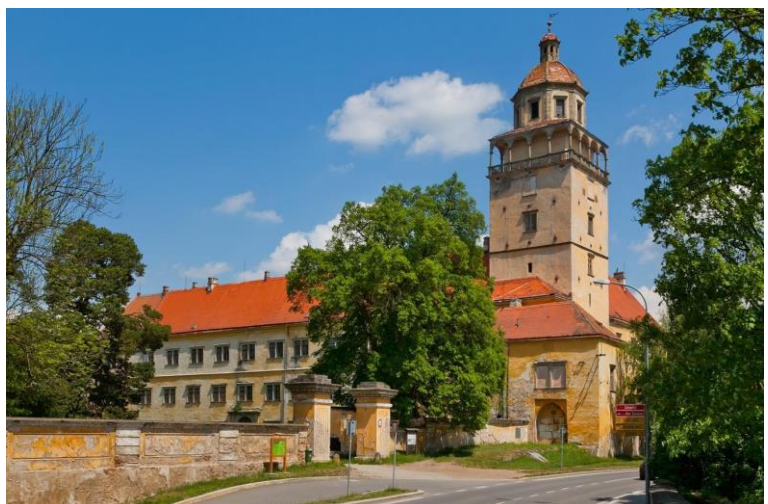
Přihlášky: přijímá Dagmar Ehrenbergerová, e-mail: egova@seznam.cz, mobil 739 569 070. Při odhlášení od 14. dne před termínem akce a při nedostavení se k autobusu zaplatí každý stanovenou cenu v plné výši.

Trasy připravil, výlet vede a příjemné zážitky přeje všem: David Šebesta (776 823 797 Vodafon)

Turisticko-vlastivědný text.

Moravský Krumlov – město s 5840 obyvateli, od roku 1990 městská památková zóna. Za husitských válek složilo jako opěrný bod husitů. Ve městě jsou dochovány zbytky gotických hradeb ze 14. a 15. století s půlkruhovými bastiony. V 16. století zde působila Jednota bratrská, v roce 1571 zde zemřel biskup Jan Blahoslav. Od roku 1924 výroba pianin. Zástavba města byla těžce poškozena na konci 2. světové války v roce 1945.

Region Moravskokrumlovsko patří k jedněm z nejdéle stabilně osídlených území vůbec. Doklady o osídlení pocházejí již z paleolitu. Mimořádně bohaté archeologické území bylo osídleno téměř ve všech obdobích pravěku. Středověké osídlení je spojeno s hradem Rokytné v Rokytné, osídlení samotného města Moravského Krumlova je doloženo archeologickými nálezy ze 13. století. První písemná zmínka o panství a hradu pochází až z roku 1289, ale je pravděpodobné, že město bylo založeno Přemyslem Otakarem II. jako opěrný bod jeho domény.

Místní jméno Krumlov, je zmiňováno v latinsky psaném listě Rudolfa Habsburského z 6. května 1277. Přívlastek „Moravský“ byl přidán kvůli odlišení od Českého Krumlova v polovině 17. století. Označení „krumm“ pochází z němčiny a znamená „křivý“. Je odvozeno od širokého meandru řeky Rokytné.

V roce 1289 stál v místě dnešního zámku hrad, který byl v polovině 13. století majetkem Bočka z Obřan. Poté Moravský Krumlov přešel pod vládu krále Jana Lucemburského, jenž jej dal v roce 1312 do zástavy Jindřichovi z Lipé. Rod pánů z Lipé patřil k nejvýznamnějším rodům v Čechách a na Moravě. V roce 1319 se Jindřich z Lipé stal nejvyšším maršálkem Českého království. Tento úřad zastávali páni z Lipé po staletí a Moravský Krumlov patřil k

jejich hlavním mocenským a hospodářským oporám. Moravský Krumlov vlastnili až do roku 1622. V roce 1536 přijel na zámek věhlasný lékař a přírodovědec Paracelsus. Sídliil v zámecké věži a léčil Jana III. z Lipé. Za dva roky svého pobytu se mu jej nepodařilo uzdravit, napsal zde však několik významných spisů. Dalším z hostů, který na zámku ošetřoval Čeňka z Lipé, byl v roce 1571 Johannes Crato z Kraffttheimu (1519–1585), osobní lékař císařů Ferdinanda I., Maxmiliána II. a Rudolfa II. Za pánů z Lipé byl zámek v druhé polovině 16. století renesančně přestavěn s arkádovým nádvořím o třech podlažích podle projektu italského architekta Leonarda Gara di Bisonsa. Posledním vlastníkem Moravského Krumlova z pánů z Lipé byl Pertold Bohobud z Lipé. Za jeho rozmařilého života upadlo panství do dluhů. Na zámku byly chovány desítky ušlechtilých koní i exotických zvířat. Byla tu krytá jízďárna a velká obora. Po bitvě na Bílé hoře byl Pertold jako moravský direktor odsouzen k smrti a jeho majetek konfiskován. Před rozsudkem však utekl do exilu, kde zemřel jako žebrák.

V roce 1624 koupil krumlovský majetek od císařské komory za 600 tis. zlatých Gundakar z Liechtensteina. Lichtenštejnům se podařilo, aby krumlovské panství bylo prohlášeno za jejich dědičné knížectví (potvrzeno Ferdinandem II.). Lichtenštejnové pak drželi Moravský Krumlov až do roku 1908. Listinou z 20. června 1644 upravili znak, který vylepšili o svůj erb a knížecí korunu. města, zavedli úřední jazyk němčinu, přáli však rozvoji řemeslnických cechů. Krumlovští Lichtenštejnové si vedli jako dobří hospodáři na svém panství. Lichtenštejnové přetvořili zámecký areál, prováděli dílčí úpravy v jeho interiérech, kde modernizovali obytné prostory, přistavěli zámeckou kapli, založili zámecký park. V Moravském Krumlově pak nechali vystavět kapli svatého Floriána, opravili farní kostel Všech svatých a rovněž i klášterní kostel svatého Bartoloměje.

25. dubna 1690 zachvátil město požár a skoro celý Moravský Krumlov vyhořel. Na základě této události byl patronem svatý Florián, kterému byla zasvěcena i nově vybudovaná kaple sv. Floriána v roce 1695 nad městem. V roce 1908 bylo panství Lichtenštejnů prodáno spřízněnému rodu Kinských, kteří jej vlastnili až do roku 1945.

Před 2. světovou válkou bylo město převážně české, i když s německou menšinou, přesto se po Mnichově v roce 1938 dostalo do německého záboru; po válce bylo německojazyčné obyvatelstvo odsunuto.

7. a 8. května 1945 město bombardovala Rudá armáda a při náletu bylo zasaženo 383 domů, z toho 113 zničeno do základů. Po válce se do zámku soustředily úřady z rozbořeného náměstí. Po roce 1989 je zámek trvale v soukromých rukách.

Původní hrad uváděný v roce 1279 přebudovali páni z Kravař po roce 1369 na honosné sídlo s mohutnou hranolovou věží, přestavěné v letech 1557-62 na renesanční zámek s nádvorními arkádami ve 3 podlažích (raritou je otevřená arkádová schodišťová dvorana). Později byly zámek i interiéry upravovány barokně. Anglický zámecký park (12 ha) s 86 druhy dřevin. Při horním vchodu do zámeckého parku v Ivančické ulici se nacházejí pozdně renesanční kamenná sloupková boží muka datovaná 1636 s kaplicí.

Na severním okraji města se nachází hřbitovní areál – původně pozdně románský farní kostel Všech svatých z konce 13. století s raně barokními úpravami (v roce 1630 vyhořel, od roku 1646 opravován A. Ernou a po jeho smrti synem J. K. Ernou), v interiéru náhrobek Leonarda Gara de Bison (zemřel roku 1574) a 3 další renesanční náhrobky, poblíž kostela stojí klasicistní pohřební kaple (hrobka Lichtenštejnů) z roku 1789. Klášter augustiniánů-poustevníků byl založen v roce 1354 a opuštěný za husitských válek byl obnoven v 17. století jako piaristická kolej (dnes MěÚ s obřadní síní s olejomalbou pohledu na město z let 1698-1714 od J. J. Gutweina). Bývalý klášterní kostel sv. Bartoloměje z poloviny 14. století (k torzu kostela s kněžištěm a věží byla v roce 1692 byla přistavěna mariánská kaple), úpravy v 19. a 20. století (zvláště interiér), hlavní oltář z roku 1701 s obrazem „Umučení sv. Bartoloměje“ z roku 1702 od J. J. Gutweina. Na východním okraji města v dominantní poloze s výhledem na město se nachází poutní raně barokní kostel sv. Floriána z roku 1694, poutě v neděli po 4. 5. s 300-letou nepřerušovanou tradicí.

Na náměstí T. G. Masaryka v tzv. Knížecím domě (původně komenda řádu německých rytířů) sídlí infocentrum a Městské muzeum a galerie Knížecí dům. V severní části města se nachází bývalá židovská čtvrť v ulicích Palackého a Růžové, na západním okraji města v Ivančické ulici je židovský hřbitov s cennými náhrobky z doby od poloviny 17. století. Na jižním okraji města ve Znojenské ulici stojí barokní pilířová boží muka datovaná 1737 s výklenky. Od zámku vychází NS Krumlovsko-rokytenské slepence (délka 13 km, 12 zastavení), která vede přes část města Rokytná, údolím říčky Rokytné a končí u hájovny východně od města.

Ivančice – město 20 km jz. od Brna, v Boskovické brázdě, při soutocích řeky Jihlavy s Oslavou a Rokytnou. V Ivančicích bydlí přibližně 9 700 obyvatel. Město je centrem širšího okolí a mikroregionu Ivančicko. Jedná se o vinařskou obec ve znojenské vinařské podoblasti Jméno Ivančice je odvozeno od Ivaň nebo Na Ivani, jak se nazývalo hradiště na ostrožně dnešního kopce Réna, který se nachází jižně od města. Lidově jsou označovány jako Vančice nebo též Vangl. Ivančice byly založeny počátkem 13. století, první zmínka pochází z roku 1221, kdy jsou uváděny v predikátu Mikuláše z Ivančic, který byl zřejmě knězem. Město je poprvé doloženo v roce 1288. Středověké měšťanské domy na náměstí se dochovaly do dnešní doby. Svého vrcholu dosáhly v 16. století, kdy zde sídlili českobratrští biskupové a pracovala zde jejich tiskárna. V letech 1558-71 stál v čele biskup Jan Blahoslav, který zde založil v roce 1564 tiskárnu. Byl zde vytištěn mj. jeho překlad Nového zákona a Kancionál Ivančický. Byla zde rovněž založena bratrská střední škola (ulice Ve sboru, čp. 15). Třicetiletá válka ukončila blahobyť města. V letech 1660-64 je zde uváděna textilní manufaktura, pravděpodobně nejstarší na Moravě. Ivančice také měly historicky jednu z nejstarších a nejvýznamnějších židovských obcí na Moravě, v bývalé židovské čtvrti je dodnes dochována empírová synagoga a severně od města také místní hřbitov, jedno z nejstarších a nejrozlehlejších židovských pohřebišť na Moravě. Po roce 1848 se město stalo centrem hospodářského života celého okolí. V roce 1859 byla zřízena ivančická nemocnice. V roce 1866 byla založena rolnická škola (2. česká zemědělská škola na Moravě), v roce 1889 ústav pro hluchoněmé, v roce 1919 Blahoslavovo gymnázium. Od 20. let 19. století do 70. let 20. století se v okolí města pěstoval chřest. Od 90. let 20. století zde každoročně probíhají tradiční slavnosti věnované této zelenině, je plánována také realizace malé chřestové zahrady u Stříbského mlýna.

- Historické jádro města je městskou památkovou zónou. Na Palackého náměstí se nachází řada historických domů. Například Frušauerův dům (čp. 195 – datován do roku 1583, upravován koncem 19. století, jednopatrový s dolní dvoulodní síní s toskánskými sloupy a zdobeným vstupním renesančním portálem), dům čp. 5 (pozdně renesanční s rozsáhlými

úpravami), čp. 12 (z konce 16. století, upravován v 2. polovině 19. století, ve dvoře dochována renesanční okna a pavlač), čp. 14 (z konce 16. století, upravován v 2. polovině 19. století, jednopatrový se zaklenutou dolní síní a průjezdem) a čp. 16 (datován rokem 1603, upravován koncem 19. století, jednopatrový s nevyvinutou dolní síní přístupnou nyní uzavřeným zdobeným vstupním renesančním portálem). V popředí stojí barokní mariánské sousoší z roku 1726 se sochami od Štěpána Pagana a kašna z počátku 18. století se soškou sv. Floriána. Na jednom místě dochována i původní dlažba.

- Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie je gotická stavba, která pochází ze 14. a 15. století. Hranolovitá věž kostela tvoří dominantu města. Původně stála samostatně a měla strážní funkci.
- Kaple sv. Trojice (ulice J. Fibicha) – bývalá hřbitovní kaple, vybudována v roce 1560, v roce 1838 přistavěna věž a kruchta. Jednolodní stavba s odsazenou apsidou a hranolovou věží na západě. V podvěží se nachází renesanční portál. Uvnitř oltář z roku 1655 a obraz sv. Trojice přemalovaný A. Muchou.
- Poutní kaple sv. Jakuba stojí na jednom z nejvýše položených míst nad Ivančicemi. Původní stavba vznikla v roce 1481. Křížová cesta je z 19. století. Každý rok se zde konají svatojakubské pouti.
- Kostel Jednoty bratrské (ulice Ve sboru) – zříceniny stavby náležející rozsáhlejšímu souboru staveb, jehož počátky se datují po roce 1536. Po roce 1623 zbořeno kněžiště kostela, požárem v roce 1757 pobořena loď. Do dnešních dnů zachována z kostela věžovitá stavba a převážně zakonzervované základy zdí. Za šestibokým kněžištěm s opěráky se nalézala studna. Archeologický výzkum zde byl proveden v roce 1980. V okolí se nalézají další stavby z původního souboru bratrských staveb, dnes většinou silně přestavěné. Nedaleko stojící Bratrská škola (akademie) je z konce 16. století, rozsáhle upravovaná v roce 1919. Zachována klenutá síň a průjezd a některá okna se šambránami. Dále se nachází jednopatrový tzv. Bratrský dům s renesančním portálem.
- Synagoga
- Dům pánů z Lipé (správně Pírkův dům) je renesanční palác, dnes je zde sídlo městského úřadu. Vystavěn v letech 1607–1611 Antoniem Valdim, stavebníkem byl Šimon Pírko. Patrně na přelomu 17. a 18. století jej získalo město. Úpravy v roce 1636 (dvorní křídlo) a v 19. století (polopatro nahrazeno druhým patrem). Nárožní dvoupatrová budova se zdobným nárožním válcovým arkýřem. Přízemí a první patro má renesanční okna, vstup bohatě zdobeným renesančním portálem. Za portálem se nachází dvoulodní síň. Ve dvorním křídle jsou v přízemí arkády a v patrech dřevěné ochozy.
- Stará radnice (Palackého náměstí čp. 9) – datovaná do roku 1544, upravovaná po požáru v roce 1763 a po roce 1850. Nárožní jednopatrová budova s nárožním hranolovým arkýřem v patře, nad ním hodinová vížka. Okna mají kamenná ostění. Uvnitř budovy v přízemí se nachází místnost s bohatou sklípkovou klenbou, toutéž klenbou je vybaven i arkýř. V budově je pamětní síň A. Muchy a V. Menšíka.
- Panský dům (ulice Široká) – z let 1597–1607, rozsáhle upravován v 19. a 20. století.

- Židovský hřbitov patří k nejstarším v České republice. Je zde 1500 zachovaných náhrobků od poloviny 16. stol. do roku 1946. Pohřebiště obětí nacistické rasové perzekuce za 2. světové války.
- Hradby – vybudovány v pozdním 15. až v 1. polovině 16. století na místě staršího asi valového opevnění. Dochovány na severu, východě a jihu, místy až do výše 2,5 m. Zachovány jsou též některé poloválcové dovnitř otevřené bašty. Dochován i zbytek zřejmě branské věže.
- Viadukt přes řeku Jihlavu postavený v roce 1870 pro železniční trať Brno - Vídeň je vysoký 42 m a 360 m dlouhý. V 19. století byl nejvýznamnějším technickým dílem svého druhu na území Rakouska-Uherska. V roce 1999 byl tento most sejmut a část s jedním pilířem byla ponechána jako technická památka.
- Rozhledna Alfonse Muchy – stojí na kopci Réna jižně od Ivančic.
- Rozhledna Na Oklíkách

Dolní Kounice – město s 2430 obyvateli. Vznik osady souvisí se založením ženského premonstrátského kláštera Rosa Coeli (Růže nebes) v letech 1181-83, který byl osazen řádovými sestrami z českých Louňovic. Po vypálení husity klášter zchudl a v roce 1526 byl zrušen. V dominantní poloze na návrší byl vybudován zřejmě k ochraně kláštera v 1. třetině 14. století gotický hrad typu severoitalského kastelu. V roce 1537 jej získali Žabkové z Limberka a po nich Drnovští z Drnovic (1588-1622). Ti jej přestavěli na renesanční zámek, který přešel v 17. století do majetku Ditrichštejnů. Původní ves byla od roku 1452 městečkem. Po zániku kláštera se zde rozšířily četné náboženské proudy (novokřtěnci, valdenští, čeští bratři). Ve 13. století vzniklo židovské ghetto, zrušené až v 19. století. V okolí se od středověku pěstovala vinná réva. Hojné nálezy pocházejí ze starší doby kamenné a z doby bronzové.

Nejvýznamnější stavební památkou města je zřícenina kláštera Rosa Coeli, z něhož se zachovalo jen torzo gotického konventního kostela Panny Marie v podobě po přestavbě před polovinou 14. století s plasticky zdobeným portálem, s přilehlým ambitem s patrovou křížovou chodbou a s kapitulní síní či kaplí ze 3. čtvrtiny 14. století. Jižně od zříceniny kláštera se nachází hrad a zámek – hrad byl v letech 1532-52 za Jiřího Žabky z Limberka přestavěn na renesanční zámek (z té doby pochází hřebínková klenba, některé portály v průjezdu a pozoruhodné točité visuté schodiště vestavěné do severního rohu nádvoří) upravovaný v polovině 17. století a v 18. století (dnešní 1. brána a přilehlé opevnění), sestávající z předzámčí uzavřeného hradbami se 2 bránami a dvoupatrové čtyřkřídlé zámecké budovy (nejvýznamnější místností je rytířský sál). Hrad a zámek jsou přístupné při kulturních akcích, víkendové prohlídky se konají ve vybraných termínech. Původně protestanský (dnes pravoslavný) kostel sv. Barbory z 16. století byl přestavěn v letech 1687-88 (původní kaple sv. Fabiána a Šebestiána). Novorenesanční farní kostel sv. Petra a Pavla z let 1877-79 (v interiéru renesanční mramorová kazatelna z roku 1618 a sochy sv. Petra a Pavla z let 1682-92 od J. K. Pröbstla). Židovskou obec (v ulicích U Synagogy, Skalní a U Škrobárny) připomíná raně barokní synagoga z let 1652-55 a židovský hřbitov založený v roce 1680 se souborem asi 1500 náhrobků (nejstarší datován 1688). Na levém břehu řeky Jihlavy na náměstí Míru stojí bývalá hřbitovní renesanční kaple sv. Jana Křtitele ze 3. čtvrtiny 16. století a na návrší v dominantní poloze poutní areál kaple sv. Antonína Paduánského a sv. Floriána z roku 1757 (F. A. Grimm) se souborem 14 výklenkových kaplí křížové cesty z počátku 19. století s litinovými plastikami z roku 1899 z blanenských železáren (pouť v neděli nejbližší k 13. 6.). Vyjmenované objekty jsou památkově chráněny. Rodiště národního buditele a národohospodáře Jana Helceleta (1812-76), pamětní deska na místě jeho rodného domu ve Skalní ulici (č.p. 49).

